

**Ivan Dobnik: *Zapreš svoje oči*. Ljubljana: Družba Piano, 2003.**

Tudi mene se je, podobno kot Barbare Korun, ki je napisala spremno besedo za zavihek najnovejše Dobnikove pesniške zbirke, ki sem jo z zadovoljstvom prebral, polotilo retorično vprašanje, kako še danes pisati o ljubezni. Kako upesniti tisto neupovedljivo primarno čustvo, ki se razleze po čutih in čutilih kot drhtavica ali kot "radost, ki se množi"? Kako znova prijeti pero po bajnem mitu o Orfeju in Evridiki, po rimskih klasikih, po senzibilnih starokitajskih pesnikih? V kakšno držo se postaviti po trubadurjih in njihovih poznejših "posnemovalcih" romantikov? Kako se znebiti ženske kot muze in ljubice? Kako prerasti kliše prešernovske Julije? Kako obiti baudelairovski spleen? Kako pisati o senzibiliteti, ne da bi ti kdo navrgel, da si stal v senci velikega Pabla Nerude, katerega pokrajine se dodobra luščijo tudi v Dobnikovi poeziji. In navsezadnje, kako se po Novakovi *Albi*, ki je zame eden od vrhuncev novejšega slovenskega ljubezenskega pesništva, spet zagledati v žensko, čutiti njeno drhtenje in se prepustiti "zanosnim sanjam", kot večkrat ponovi Dobnik, katerega pesniška zbirka je izšla v knjižni zbirki s pomenljivim naslovom *Ljubezen s te in one strani*?

Vse te dileme se nehote odpirajo v današnjem instantno erotiziranem svetu, v katerem prevladujejo zlagane idile o osrečujoči ljubezni na robinzonskem otoku, v razkošnih vilah ali konec koncev v hollywoodskih filmskih pravljicah, v katerih ljubezen premaga še tako trdne okope: združi bele in črne, revne in bogate, bolne in zdrave ter različno verujoče, da o starostni razliki sploh ne govorimo. Dobro, v romanih in v filmih je še moč najti in popisati nenavadne ljubezenske štorije, a romani in filmi dajo bolj "videti" kot čutiti, poezija pa je že, vsaj zdi se mi, (u)porabila večino odtenkov, da o osnovnih barvah in grundiranju sploh ne govorimo.

Vse te, na videz nepotrebne pomisli, pa niso tako odveč pri omenjeni Dobnikovi pesniški knjigi, ki jo je podnaslovil *ljubezenske pesmi*, hkrati pa dodal, da knjiga "predstavlja izbor ljubezenskih pesmi zadnjih petih let". Ko namreč zapotujemo po Dobnikovih dražljivih in zanosnih pokrajinah in časih ljubezni, večkrat postojimo ali nas kar ustavi ob pomenljivih markacijah, ki bi jih imenoval kar mehkoba, morje, ptice, pejsaži noči, juter, narave in njenega telesa. Gre torej za tipično intimistično poezijo, ki se ne sramuje kreniti po že znanih poteh ljubezenskega pejsažiranja, še več, s subtilnim in mestoma kar s "svilnim" izrazom nas zlagoma nagovarja in pobrenkava, naj se kar pomujamo na njenem "telesu, ki sveti ob vseh letnih časih".

Vsaka pomisel, da gre za perverzno, da se njeno vznemirljivo telo v njegovih rokah spreminja v pohujšljivi predmet poželenja, je odveč; še več, Ivan Dobnik nas povede v svet erotike kot prtajene voajerje, ki naj si le (na)pasemo oči na njegovem vzhicenu, ki rojeva to poetično izpoved. Pesnik Dobnik namreč v pesmi *Meditacija za ranjeno golobico* zapiše: "Iz tebe premišljujem o sebi. Poezija je nad vsem, a v vsem." Poezija je torej zanj edini jezik, s katerim razkriva tančice šepetanja, ljubkovanja ali tudi smrti. Vendar za Dobnika ni ljubezen smrt, ki se izpolni v sami ljubezni, ne, zanj je smrt le romantični pridih, ki zgane perutnice ali plahutnice minevanja.

Pesnik Dobnik ni zgolj sodobni upesnjevalec sveta, ki se nemalokrat hote izogiba čustvom in zateka k artifičnosti, filozofiji ali celo ironiji, ne, pesnik je zanj in v njem še zmeraj tradicionalna kanonizirana podoba pisca, ki "nad list papirja sklonjen odpira dušo naravi, samoti sprememb, poeziji globoke jeseni".

Po tej plati je, bi dejal, malce staromodno, čeprav moram v isti sapi dodati, da je prav ta njegova drža, če seveda uporablja nove in pristne podobe, kar večinoma drži, tista kategorija, ki ljubezensko poezijo vrača tja, od koder je izšla: iz (pra)čutenja kože, telesa, snovi in narave, ki se odslikava v erotičnem kot vzdraženo tipalo, ki (da) zaznava najmanjše dražljaje. Njegovi svobodni verzi, večinokrat s pripovednim ritmom, redkeje urejeni, razen v zadnjih treh sonetih, skušajo v eni sapi zajeti tiste dražljaje, ko se "ljubi še bolj, strastneje, v ritmu petja, neumrljivo". Seveda so dežele, ki priniknejo ob ljubezenskem stiku, zelo osebne in hkrati, ker pač gre za neko že znano izročilo, tudi skupne, zato se spet pojavlja vprašanje, kako te stare oljne pokrajine obesiti na steno, da bodo živele sveže in neponovljivo. Dobniku to večinoma, ne bi pa rekel, da povsem, tudi uspeva: z izbranim jezikom, ki kar povreva od mehkode in tankočutja, se skuša dotikati "jezikov zemlje, ki bi lahko izrekli ime njene lepote". V večni dvojini nas skuša zapeljati v vroče noči, ki imajo "kožo njenih besed" in popeljati k oknom, ki so odprta kot oči za vedno nove razglede ter "čudenja in zrenja", čeprav se mi zdi, da proti koncu postaja upehan.

V (prelomni) pesmi *Kako naprej?* se upravičeno sprašuje, ali naj se "pozdravi z novo pesmijo". A kako, "če sta le iz pesmi (pa nista), če sta le iz sanj (pa nista), če sta le iz daljav"? Njuna bit je torej nekje vmes, razlike med realnim in sanjskim ni, zato se njegova ljubezenska lirika lahko prebira kot hrepenenjski

naklon ali želja po idealnem, ki pa se z ljubljeno osebo ni udejanjilo. Pesmi torej izžarevajo dvoje: željo po tem, da “bi le to bila ti”, ali razočaranje, zakaj ni ona ta, ki se “v njegovi izmišljiji ljubi brez konca”.

Je torej ona, po kateri gori, le plod njegove trubadurskosti, čemur nesramežljivo pritrjuje v pesmi *Zimska pravljica*, češ, “zdaj sem vulkan sanj, trubadur tvojih pokrajin, slečenih divjin /.../, žejen tvoje duše, tvoje kože, tvoje knjige ljubezenskih psalmov”? Ljubezenski akti, ko v “sprepletu teles izginjata, valovita, umirata, se vračata”, so tisti ponavljajoči se registri, ki zbirki dajejo nadih večnega poželenja, ki pa malokrat potemni. V Dobnikovi liriki ni čutiti romantične tragičnosti, ne, pesnik skuša le čim bolj posredno, seveda skozi orodje poezije, ki se mu zdi edini zveličavni instrumentarij za ubesedenje čutov, prenesti na papir brezčasja ljubljenja in “vrtoglavi raj božanja” ter darovanja drug drugemu.

Ob vsem izbranem besedju in podobju pa se, kot sem že napisal, včasih zazdi, da se nemalokrat (za)vrti v istem krogu relacija on–ona ali obrnjeno, kratkomalo postane pretesna, slasti črne Afrodite pričakovane, zime in mahovi potajeni. Vseeno je to lirika, ki se najbolj dogaja, ko zapreš svoje oči in se te dotika s svojo primarnostjo; to je lirika, ki v sodobni slovenski pesniški prostor vnaša senzibiliteto, na katero smo morda že pozabili ali jo hote založili v prašne predale.